

אמר להם רבי יוסי הגלילי: היות והעמדתם את הכתוב שהוא בא לומר שאפילו מקצת דמה שהובא פנימה פוסל, נלמד מכאן קל וחומר ליוצא, שאם יצא מקצת הדם, נפסל כל הדם. ונאמר מעתה, ומה במקום שאין מחשבה פוסלת בו, שהמחשב ליתן דמו בפנים אינו פוסל, בכל זאת פוסל דם שנכנס בפנים גם את הדם שנותר בחוץ, אם כן, מקום שמחשבה פוסלת בו, שהמחשב בשעת שחיטה ליתן הדם בחוץ הרי הוא פוסל, אינו דין שיפסול דם שיצא בחוץ את הדם שנותר בפנים?!

אמרו לו: הרי הוא אומר "אשר יובא מדמה". "מדמה" מיעוטא הוא, ללמדנו: רק דם הנכנס פוסל את הדם המשויר, ואין דם היוצא פוסל את הדם המשויר.

ודנה הגמרא: (44) ותהא מחשבה בשעת שחיטה ליתן את הדם בפנים, פוסלת מקל וחומר: ומה במקום שלא פסל דם שיצא בחוץ את הדם שנשתייר בפנים, בכל זאת מחשבה פוסלת בחוץ אם חישב בשעת שחיטה ליתן את הדם בחוץ. מקום שפסל דם שנכנס בפנים את דם שנשתייר בחוץ, אינו דין שתהא מחשבה פוסלת כשחישב בשעת שחיטה ליתן את דמו בפנים?!

ומשינינן: הרי הוא אומר במחשב ליתן את הדם חוץ למקומו "ביום השלישי", ואוקימנא ליה ב"אם אינו ענין למחשבת חוץ לזמנו, תנהו ענין למחשבת חוץ למקומו",

ונקט קרא "שלישי" ללמדנו שאין מחשבת חוץ למקומו פוסלת אלא אם חישב על מקום ב-39 שיחא "משולש", והיינו שהוא ראוי, בזמן היתר הבמות, לשלשה דברים:

א. בדם — שראוי לזרוק בו דם.

ב. בבשר — שראוי לאכול בו בשר הקרבן.

ג. באימורים — שראוי להקטיר שם אימורי הקרבן.

ומקום "משולש" שכזה הוא רק מחוץ לעזרה, בזמן היתר הבמות, ולא בתוך ההיכל, שאין אוכלין בו בשר ואין מקטירין בו אימורין.

ומשיכה הגמרא לדון: ולא תהא מחשבה פוסלת במחשב בשעת שחיטה לזרוק את הדם בחוץ, מקל וחומר:

ומה מקום שפסל דם שנכנס בפנים את דם שנותר בחוץ, אין מחשבה פוסלת במי שמחשב ליתן את הדם בפנים. מקום שלא פסל בו דם שיצא בחוץ את דם שנשאר בפנים, אינו דין שלא יהא פוסל בו מחשבה שחישב בשעת שחיטה ליתן דמו בחוץ?!

לכן, תלמוד לומר "שלישי". ללמדנו על מחשבת חוץ לזמנו שפוסלת, ובהמשך הפסוק נאמר "פיגול" ללמדנו פסול של מחשבת חוץ למקומו. (45)

ולא דברי הבריייתא כהמשך דברי רבי יוסי הגלילי, שהרי גם לפיו יש לדון.

44. והא דילפינן משלישי למקום משולש

הכניס בשוגג הרי אין כאן "מחשבת כפרה", כיון שהמחשבה היתה בטעות.

44. רש"י מבאר שמכאן ואילך הם דברי הגמרא,

שכשר?!

תשובתך, הרי הוא אומר "ובשר בשדה טריפה, לא תאכלו", ודרשין להאי קרא הכי: כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו, הרי הוא נאסר. ומשמעות המילה "טריפה" היא שגם היוצא חוץ למחיצתו הוא נחשב לאיסור אכילה, כמו שטריפה אסורה באכילה.

תנו רבנן: טען משה רבינו כלפי אהרן ובניו, מדוע שרפתם את החטאת ביום השמיני למילואים, ואמר להם "הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה". ודרשו מכאן חכמים:

אין לי ללמוד מכאן לפסול אלא חטאת שהובא דמה לפני ולפנים, לבית קדש הקדשים, דהיינו "פנימה". אבל חטאת שהובא דמה לתוך ההיכל, מנין שגם היא נפסלה? תלמוד לומר "אל הקודש", וגם ההיכל "קודש" הוא.

והוינן בה: ויאמר הכתוב "קודש", ויהיה ההיכל בכלל, ואל יאמר "פנימה", ונדע מכל שכן, שלפני ולפנים כלול ב"קודש"?

ומשנינן: אמר רבא: אם היה הכתוב אומר "קודש" בלבד, ולא "פנימה", הייתי אומר שקודש היינו לפני ולפנים, ולא היינו יודעים שגם בהיכל הוא נפסל. אבל עתה שנאמר גם קודש וגם פנימה, בא זה ולימר על זה, שקודש היינו היכל, ופנימה היינו לפני ולפנים.

וממשיכה הגמרא ואומרת: בשר היוצא לחוץ הרי הוא פסול [שנאמר "ובשר בשדה — לא תאכלו", כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו הרי הוא נאסר, ונפסל].

ואילו בשר הנכנס לפנים ההיכל, הרי הוא כשר.

שיהא בדין, שהרי היה מקום ללמוד בקל וחומר שבשר הנכנס בפנים להיכל, שיהיה פסול —

ומה חוץ לעזרה, במקום שלא פסל דם שיצא בחוץ לעזרה את הדם שנתור בפנים העזרה, בכל זאת, בשר היוצא לחוץ, פסול.

אם כן, מקום שפסל דם שבפנים את שבחוץ

בשר הנכנס בפנים, שהוא מקום שפסל דם הנכנס בפנים את הדם שנשאר בחוץ, וכי אינו דין שיפסול בו בשר הנכנס לפנים?!

הרי הוא אומר מיעוטא: "אשר הובא מדמה" ודרשין: דמה ולא בשרה. (46)

שמה תאמר, אם כן נדרוש קל וחומר לבשר היוצא, מעתה: ומה בפנים, במקום שפסל דם שבפנים את שבחוץ, בכל זאת בשר הנכנס לפנים הרי הוא כשר.

כל שכן בחוץ לעזרה, שהוא מקום שלא פסל דם שיצא בחוץ את הדם שנשאר בפנים, אינו דין שבשר היוצא החוצה, מחוץ לעזרה,

46. גירסת רש"י.

במחשבת חוץ למקומו, עיין בסוגיא דלעיל בדף כט א.

כי שם, אף על גב דהוה ליה לקרא למכתב במפורש "נרצע לא יאכל", ואידך, הנמכר לשש, אתי בקל וחומר שאינו אוכל בתרומה, ולא איצטריך למיכתב תרוייהו תושב ושכיר, הא לא קשיא לן, דאיכא לתירוצי: מילתא דאתי בקל וחומר, טרח וכתב לה קרא.

אלא הכא, בהיכל ולפני ולפנים, קשיא: מדוע אמר הכתוב את שניהם, והרי היה לו לפרש היכל במפורש, והיה נכלל בו גם לפני ולפנים.

ואם כן קשיא טובא: הרי כיון דאיפסל כבר הדם בכניסתו **בהיכל**, אם כן, פסול של הכנסתו לפני ולפנים, מאי בעי? הרי אי אפשר להכנס לפני ולפנים מבלי לעבור קודם לכן בהיכל ולהפסל שם, ואם כן, פסולו של לפני ולפנים הוא פסול מיותר?

אלא, אמר אביי: לא נצרכא למכתב "פנימה" אלא לנכנס שלא כדרכו, בדרך משופש [משושבש], כגון שנכנס פנימה דרך גגין ועליות ולא דרך ההיכל. ואף על גב דמצי ללמוד בקל וחומר מנכנס להיכל, בכל זאת טרח וכתב ליה קרא.

אמר ליה רבא לאביי: והא "הבאה" כתיב ביה, ולישנא דהבאה, כניסה כדרכה משמע!

אלא, אמר רבא: אכן הכא איירי כמשמעותיה ד"הבאה", בהכניס כדרכו. אלא שמדובר באופן שחישב מתחילת הבאתו להכניסו לפני ולפנים, שבכהאי גונא אין הדם נפסל בהכנסתו להיכל. כי כל מידי דחשיב עליה להכניסו לפני ולפנים, לא מיפסל בהיכל עד שיכניסנו לפני ולפנים.

מידי דהוה אתושב ושכיר, שאמרה תורה: "תושב כהן" ו"שכיר כהן" לא יאכל קודש [תרומה]. וכפי שיבואר. ולמדנו מי הוא השכיר האמור בכתוב ומי הוא התושב, בלימוד של "בא זה ולימד על זה".

דתניא: אמרה תורה "תושב", זה עבד נרצע שהוא קנוי קנין עולם עד היובל. "שכיר", זה עבד עברי הקנוי קנין לשש שנים. ושניהם אינם אוכלים בתרומה גם כשהם עבדיו של כהן, על אף שעבדים כנענים של כהן כן אוכלים בתרומה, מדין קנינו של כהן.

ואם תשאל: יאמר הכתוב תושב אינו אוכל בתרומה, ואל יאמר שכיר, ואני אומר מעצמי: ומה "תושב" של כהן, שהוא קנוי קנין עולם, אינו אוכל בתרומה, אם כן, "שכיר" שהוא קנוי קנין שנים, לא כל שכן שאינו אוכל?

תשובתך: אילו כן, אם היה הכתוב אומר "תושב" בלבד, הייתי אומר, "תושב" זה קנוי קנין שנים. אבל, מי שהוא קנוי קנין עולם יהא אוכל בתרומה. ולכן, בא הכתוב "שכיר" ולימד על "תושב", להשמיענו שזה, "תושב", הוא קנוי קנין עולם, וזה, "שכיר", הוא קנוי קנין שנים. ואינו אוכל לא הקנוי קנין שנים ולא הקנוי קנין עולם.

אמר ליה אביי: כיצד אפשר לדמות "תושב ושכיר" האמורים גבי תרומה ל"קדש ופנימה" האמורים גבי דם שהוכנס פנימה?

בשלמא התם, בתושב ושכיר, יתכן לומר "בא זה ולימד על זה", שהרי תרי גופי נינהו, ואין אזהרתו של זה שייכת לאזהרתו של זה, ולכן איצטריך למיכתב תרוייהו, כדי שיבוא זה ולימד על זה.

ולכהאי גונא איצטריך קרא "פנימה",
ללמדנו שגם כניסה לפני ולפנים פוסלת.

בעי רבא: פר העולם דבר של ציבור ושעיר
עבודת כוכבים של ציבור, שדמם ניתן
בהיכל, על הפרוכת ועל מזבח הזהב,
שהכנים רמזן לפני ולפנים, מהו שיפסל?

מי אמרינן, כיון שנאמר בהאי קרא "וכל
חטאת אשר הובא מדמה אל הקודש פנימה",
אמרינן רק כל היבא דכתיב "אל הקודש",
שיש פסול בהכנסת הדם אל הקודש, כגון
דם חטאת חיצונית שנפסלת בהכנסתה
להיכל, קרינן ליה נמי פסול של "פנימה",
שנפסל הדם גם בהבאה לפני ולפנים
[וכדאוקמינן לעיל]. אבל כל היבא דלא
כתיב בה פסול "אל הקודש", כגון בחטאת
הפנימיות, שדמן מוכנס להיכל לכתחילה,
לקיום מצותן בהיכל, לא קרינן בהו פסול
של "פנימה", ואין דמם נפסל בהכנסתו
לקודש הקדשים.

או דילמא, כיון שמקומם הוא רק בהיכל,
הרי לפני ולפנים שלא במקומן הוא, וחשיב
הכנסה פנימה, ומיפסיל?

ואם תימצי לומר שלא במקומן הוא, וחשיב
הכנסה פנימה, אכתי תיבעי לך:

פר ושעיר של יום הכיפורים, שמזים תחילה
מדמן לפני ולפנים, ולאחר מכן מזים את
דמן בהיכל, על הפרוכת ועל מזבח הזהב,
שחזה מדמן תחילה כהלכתן על הכרים, לפני
ולפנים, **והוציאן להיכל,** אם חזר והכניסן
לפני ולפנים שלא כהלכתן, מהו, האם נפסלו
בהחזרתם לפני ולפנים?

מי אמרינן, מקומן הוא, שהרי מזים מהם

לפני ולפנים, ולא חשיבה הכנסה פנימה גם
כשהוציאן וחזר והכניסן לשם.

או דילמא, הואיל ונפק להיכל, נפק, יצא ידי
חובתו, ושוב אין לפני ולפנים נחשב
למקומן, ואם חזר והכניס, חשיב הכנסה
פנימית הפוסלת!?

ואם תימצי לומר הואיל ונפק נפק, ונפסלין
כשחזר והכניסן לפני ולפנים, אכתי תיבעי
לך: אם לאחר שהוציאן מקודש הקדשים
להיכל לא הכניסן שוב, אלא חזר מדמן על
הפרוכת בהיכל כהלכתן, **והוציאן למזבח**
א-99 הזהב [ומשתמש התנא בלשון
"הוצאה" על אף שמזבח הזהב נמצא בתוך
ההיכל, משום שאמר הכתוב "ויצא אל
המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו", והכונה
ל"יצאה" אל מזבח הזהב, ודרשינן שלכך
נקט הכתוב "ויצא", לומר שלא יעמוד הכהן
הגדול בין המזבח לפרוכת, אלא יעמוד
בחלקו השני של ההיכל, בין המזבח ובין
פתח ההיכל]. ועתה איבעיא לך, אם לאחר
שהוציאן מהתחום של בין המזבח לפרוכת
אל התחום שבין המזבח לפתח ההיכל, חזר
והכניסן אל התחום שבין המזבח לפרוכת,
מהו?

האם כאן, כל ההיכל ודאי חד מקום הוא,
ולא חשיבא הכנסה שלא במקומה. או
דילמא חשיבי שני התחומים שבהיכל כשני
מקומות, שהרי "יצאה" קרינא ביה, וכיון
שאחשיב ליה רחמנא כיצאה למקום אחר,
הרי החזרתו מאותו מקום למקום הקודם
חשיבא הכנסה שלא במקומה!?

ומסקינן: תיקו.

שנינו במשנה: **נכנס לכפר.**